

Plenum

Torsdag 23.2.2017 kl. 16.00—19.14

2.1. Muntlig fråga om problemen med inomhusluften (Ilkka Kantola sd)

Muntligt spörsmål MFT 14/2017 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Ledamot Kantola.

Debatt

16.01 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Aika on etsiä syyllisiä, ja aika on tehdä yhteistyötä. Nyt on yhteistyön aika. Julkisten tilojen, kuten koulujen, sisäilmaongelmat ovat jälleen esillä mediassa. Kiimingissä lasten vanhemmat ja koululaiset ovat lakossa sisäilmapulmien johdosta. Akaassa on samanlainen tilanne päällä. Siuntiossa on paljastunut, että kunnan kaikki koulut kärsivät homeesta. Lasten vanhemmat ja henkilökunta taistelevat raivokkaasti terveellisen sisäilman puolesta. Huoli lasten terveydestä on valtava.

Arvoisa puhemies! Me emme täällä eduskunnassa voi vain sivusta seurata tai vierittää vastuuta kuntien hartioille, vastuu kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista on myös valtiolla. Meidän on ryhdyttävä toimeen. [Puhemies koputtaa] Arvoisa pääministeri, Suomi täyttää 100 vuotta. Juhlavuoden teemana on "Yhdessä". Ehdotan teille, että käynnistämme yhdessä puolueiden yhteisen, yli vaalikausien ulottuvan hankkeen — hankkeen, jolla me poliitikot kunnissa, maakunnissa ja valtiolla sitoudumme ratkaisemaan sisäilmapulmat vuoteen 2027 mennessä. Sopiiko tämä teille, ja voitteko luvata, että maan hallitus kutsuu puolueet [Puhemies koputtaa] koolle?

16.02 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hallituksen kyselytunti, ja tämä ehdotus koski nyt puolueita. Mutta jos tässä tarvitaan hallitusta puolueiden kokoonkutsumiseen, niin kyllä hallitus voi puolueet kokoon kutsua minkä tahansa asian tiimoilta, vaikkapa tämän asian.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.03 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä vastauksesta. Tuo antoi toivoa meille.

Kokonaisuudessaan julkisten kiinteistöjen homevaurioiden aiheuttamien terveyshaittojen hinta on arviolta 450 miljoonaa euroa vuodessa. Home- ja kosteusongelmien kustannuksia onkin tarkasteltava kokonaisuutena sekä kuntatalouden että valtiontalouden kannalta. Tämän vuoden tammikuun lopulla Rakennusteollisuus esitti oman ratkaisunsa julkisten tilojen kosteus- ja homeongelmiin. Eri puolilla maata meillä on hyviä käytäntöjä Hometal-

Punkt i protokollet PR 12/2017 rd

koissa. Näitä hyviä kokemuksia pitäisi nyt jakaa. Esimerkiksi Kuhmossa kaikki puolueet yhteistyössä ovat ryhtyneet toimeen, ja siellä on uusi puukoulu kovaa vauhtia nousemassa. Jos Kuhmossa tähän pystytään, niin miksi emme täällä pystyisi puolueiden yhteiseen ponnistukseen, kun hallitus kutsuisi meidät koolle, oppositiipuolueet, hallituksen kanssa yhteistyöhön? Arvoisa pääministeri, oletteko valmiita hallituksenne puolesta kutsumaan oppositiipuolueet koolle keskustelemaan tällaisen hankkeen aloittamisesta? [Ben Zyskowicz: Etkö kuunnellut vastausta?]

16.04 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan kyllä tuntuu nyt, että olisin jo vastannut tähän kysymykseen myönteisesti. Vastaan siis uudelleen myönteisesti.

16.04 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin nämä viime päivien uutiset ovat olleet järkyttäviä ja erityisesti se, että nämä ongelmat koskevat massamittassa kouluja, joissa lapset ja nuoret altistuvat homeelle ja myös opettajat, henkilökunta. On kouluja, joissa on satoja henkilöitä näiden ongelmien parissa, ja ihmiset ovat joutuneet vetäytymään kokonaan työelämästä tämän homeongelman takia. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on tehnyt tässä paljon työtä ja viime kaudella edustaja Tuija Braxin johdolla isomman toimenpideohjelman velvoitteena hallitukselle. Siihen liittyivät muun muassa nämä kosteustalkoot, rakennusmääräysten uusiminen ja myös sen uusiminen, että terveydenhoitoon pääsisi näissä hometapauksissa aikaisempaa paremmin, koska monet ovat kärsineet siitä, että he eivät pääse hoitoon eivätkä lääkärit ota vakavasti näitä ammattien liittyviä homeongelmia. Kysynkin asuntonministeriltä: onko suunnitteilla joitakin rakentamiseen liittyviä päätöksiä, joissa rakentajien vastuuta lisättäisiin, jotta näistä [Puhemies koputtaa] homeongelmista päästään eroon?

16.05 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä kysymys rakentamisen laadusta on mitä ajankohtaisin, ja aivan niin kuin kysyjä totesi, sen pitää olla vakavasti meitä kaikkia koskettava, koska se koskettaa nuoria, lapsia sekä työntekijöitä siellä julkisissa tiloissa, kuten kouluissa.

Rakennusmääräyksiä hallitus on ympäristöministeriön johdolla uusimassa. Tässä rakennusmääräysten uusimisessa halutaan esimerkiksi pitää huoli siitä, että edustaja Kantolan esille ottama puurakentaminen, hirsirakentaminen saadaan samalle viivalle muitten materiaalien kanssa. Materiaalista riippumatta paljon on kiinni siitä rakentamisen laadusta. Meillä todellakin on niitä hyviä käytäntöjä, esimerkiksi Oulun seudulla tällainen Kuiva- ketju 10, missä ikään kuin suojatuissa tiloissa hommat hoituvat, lopputulos on varma. Tämänkaltaisia toimintamalleja kannattaa ottaa käyttöön, ja ympäristöministeriö myös laatii, uudistaa ja lähettää kunnille ohjeistusta rakentamisen laadun varmistamiseksi.

16.06 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän lapsemme joutuvat valitettavasti tällä hetkellä todellakin käymään kouluja, joissa on hometta, ja toivoisin todellakin, että nyt kouluissa, alakouluissa olevat lapset olisivat niitä, jotka elävät lähes 100-vuotiaiksi kuten Suomikin, mieluummin jopa vuoden tai kaksi yli. Se on täysin mahdollista, mutta se ei ole mahdollista, jos lapset sairastuvat ennen aikojaan.

Punkt i protokollet PR 12/2017 rd

Tämä homeongelma on niin iso ongelma, sitä ehkä työnnetään sen takia vähän pois, että me tiedämme, että se maksaa paljon, jos sitä lähdetään oikeasti saneeraamaan. Mutta voin vakuuttaa, että vielä enemmän maksaa se, kun opettajat sairastuvat ja kun lapset sairastuvat. Nyt haluankin kysyä teiltä, arvoisa pääministeri, oletteko valmis siihen, että otatte ihan hallituksessa esille tämän asian ja lähdette viemään eteenpäin sitä niin, että yhdenkään lapsen ei tarvitsisi mennä joka ikinen aamu homekouluun ja tulla sieltä sitten viimeistään neljänneltä luokalta astmalapsena ulos, että lapset voisivat olla sellaisessa paikassa, missä ei sairastuta.

16.07 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Olen hyvin iloinen siitä, että meillä on mahdollisuus täällä eduskunnassa keskustella tästä vaikeasta aiheesta. Arvioiden mukaan jopa 60 000—90 000 peruskoululaista ja heidän opettajaansa altistuvat joka päivä home- ja sisäilmaongelmille kouluissa. Se on aivan kestämaton tilanne, ja siinä pitää olla aivan tiukka ja ehdoton linja, eli kunnilla koulutuksen järjestäjinä on vastuu siitä, että oppimisympäristöt ovat terveellisiä ja turvallisia. Laki sanoo, että jokaisella lapsella ja oppilaalla on oikeus turvalliseen ja terveelliseen oppimisympäristöön, ja tietysti se sama koskee myöskin heidän opettajiaan ja muuta koulukäyttökuntaa. Eli tässä me tarvitsemme laajan, koko Suomen kattavan kokonaisuuden, jossa kunnat kantavat tämän vastuunsa. Edellisellä hallituskaudella koulujen perustamishankkeiden rahoitus siirrettiin valtiolta kuntien valtionosuuksiin, jotta kunnat voisivat tästä tehtävästä selviytyä. Nyt on tärkeätä, että se vastuu todella kannetaan.

16.08 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan täydentää niiltä osin, että omistaja vastaa tiloista. Sen takia, kun tiedetään, että home- ja kosteusongelmat ovat olleet jo kymmeniä vuosia — aiemmin niitä ei oikein uskottu, mutta nyt on jo pitkään ollut niin, että kaikki tietävät, että tämä on totta — niin jos kunnassa, olipa se koulurakennus tai joku muu rakennus, todetaan, että on kosteus- ja homeongelmia, niin aivan välittömästi ja avoimesti pitää siihen puuttua ja täytyy etsiä korvaavia terveitä tiloja, ettei ihmisten terveys siinä enempää vaarannu. Mutta niin kuin totean, omistaja vastaa tiloista, ja silloin vastuu ensimmäiseksi on aina kunnalla, jos on kunnan rakennuksesta kysymys.

16.09 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kysyä pääministeri Sipilältä täsmennystä tähän teidän äskeiseen vastaukseenne edustaja Kantolan kysymykseen. Kyse ei siis ole siitä, että me toivoisimme jotakin yhteistä kahittelua puolueiden välissä tämän kysymyksen tiimoilta, vaan me haluamme parlamentaarista yhteistyötä, etsiä oikeita ratkaisuja tähän vakavaan isoon ongelmaan.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämän tutkimuksen mukaan pelkästään home- ja kosteusvauriot aiheuttavat noin puolen miljardin, siis puolen miljardin euron, kustannukset yhteiskunnassa joka vuosi. Kustannuksia syntyy muun muassa oireiden ja sairauksien tutkimisesta ja hoidosta, sairauspoissaoloista, työkyvyn menettämisestä sekä työtehon ja tuottavuuden laskusta. Kyse on siis merkittävästä, isosta ongelmasta, isosta kysymyksestä ihmisten terveydelle, mutta myös kansantaloudelle. Sen takia me haluamme parlamentaarista yhteistyötä tämän ongelman ratkaisemiseksi. Tartutteko siihen?

Punkt i protokollet PR 12/2017 rd

16.10 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ongelman laajuus on suuri, puhutaan 10 miljardin, kymmenien miljardien ongelmasta, ja se on tuonut monien arkeen vaikeuksia, koska sisäilmaongelmat aiheuttavat monenlaisia sairauksia. Kunnat ovat tarttuneet tähän juuri sillä tavalla kuin pitää, monissa kunnissa on tehty rohkeita ratkaisuja. Kuhmon lisäksi myöskin Pudasjärvellä on uusi upea puukoulu, ja siellä käyneenä totean, että sisäilma oli todella hyvässä kunnossa.

Meillä on varsin laaja julkisen rakentamisen laatuongelma, ja olen asettanut tähän työryhmän, yhden miehen työryhmän. Erkki Liikanen jättää ensi kuun lopussa raporttinsa, jossa paneudutaan nimenomaan julkisen rakentamisen... — Nyt minä sanoin väärin. Virtanen, ilman muuta, Erkki Virtanen. Liikasen kanssa olen ensi viikolla palaverissa muissa asioissa. [Naurua] — Eli rakentamisen laatuun keskittyvä työ, joka valmistuu ensi kuun loppuun mennessä. Meillä on ongelmia laadussa, [Puhemies koputtaa] meillä on ongelmia toimitusajoissa, aikatauluissa, meillä on ongelmia kustannuksissa, ja toivottavasti tämä raportti tuo sitten käytännön johtopäätöksiä, mitä julkiselle rakentamiselle pitäisi tehdä.

16.12 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Päätimme tässä hiljattain lähes nollaenergiapaketista, josta tuli varsin hyvä pitkälti sen takia, että ympäristöministeriö kuunteli saamaansa palautetta. Suunnitellut kiristykset, jotka olisivat tehneet esimerkiksi Pudasjärven hirsikoulun tapaiset kohteet mahdottomiksi, peruttiin — onneksi. Energiansäästö rakennuksissa on tärkeä asia, mutta keskittyminen teoreettiseen energiankulutuksen minimoimiseen vie Tampereen yliopiston tekemien tutkimusten mukaan riskirakentamiseen. Eli siitä olisi päästävä pois. Jotta voisimme aidosti suosia myös puurakentamista, meidän tulisi osata arvioida rakennuksen koko elinkaaren hiilijalanjälki. Se edistäisi esimerkiksi massiivipuorakentamista, joka on varma, terveellinen tapa toteuttaa esimerkiksi koulu tai päiväkotia.

Arvoisa ministeri! Missä vaiheessa voimme korvata teoreettista energiankulutusta mittaavan E-luvun rakennuksen koko elinkaaren hiilijalanjälkeä mittaavalla luvulla?

16.13 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Edustaja teki hyvän ja ytimekkään kysymyksen, ja kiitos tietysti kiitoksista, että tämä lähes nollaenergiarakentaminen ja se lainsäädäntö siinä otettiin todella huomioon, että pystytään esimerkiksi massiivihirsirakentamista tekemään jatkossakin.

Tämä laajempi elinkaaritarkastelu pelkän energiatehokkuuden tai energiankulutuksen sijaan: Olen käynnistänyt sen työn ympäristöministeriössä. Se ei tule olemaan ihan nopea eikä helppo työ, mutta arvioni mukaan noin 4—5 vuoden kuluttua meillä voisi olla se teoreettinen tieto käytettävissä, että pystyttäisiin tätä elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä käyttämään normina pelkän laskennallisen energiatehokkuuden sijaan. Työ on käynnissä, ja se on tuiki tarpeellista uudistamistyötä.

16.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kouluissa tai julkisissa rakennuksissa on ilmennyt ongelmia, niin monesti lähdetään — ja ihan oikein lähdetään — liikkeelle siitä, että teetetään selvityksiä sisäilman laadusta. Sitten kun nämä tutkimukset ovat käytössä, niin joissakin kunnissa on syntynyt tilanteita, että kansalaiset ja oppilaiden vanhemmat eivät saa niitä selvityksiä käyttöönsä. Kun kuitenkin kuntalaki ja julkisuuslaki lähtevät liikkeelle siitä, että pitää toimia julkisuusmyönteisesti, niin onko tä-

Punkt i protokollet PR 12/2017 rd

män asian suhteen kuntia ohjeistettu toimimaan avoimesti ja julkisuusmyönteisesti? Ehkä ministeri Vehviläinen voi tähän kysymykseen vastata.

16.14 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tuossa edellisessä vastauksessani sanoin, että välittömästi täytyy avoimesti suhtautua, kun löytyy näitä ongelmia. Sama koskee tietysti tiedottamista, että täytyy pitää lasten vanhemmille tai henkilöstölle, oli kysymys sitten koulusta tai mistä rakennuksesta tahansa, tiedotustilaisuutta siitä, että tällaista on havaittu. Samoin mielestäni on ihan itsestäänselvyys, että pitää kertoa myös ne tulokset, mitä selvityksissä tulee. Avoinmuuden tiellä — missään tapauksessa ei pidä pitää salassa näitä tietoja.

16.15 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on tullut esille, nämä homerakennukset ovat todellakin valtava ongelma. Tarkastusvaliokunta viime kaudella tähän ongelmaan puuttui ja esitti joukon suosituksia, miten pitäisi toimia, että jatkossa tältä välttyisimme. Tarkastusvaliokunta myös esitti varsin massiivista tukea kunnille — pitkäkestoista, monen vuoden ajaksi ylimääräistä rahaa, mitä voisi hakea valtiolta — jotta kunnat voivat jatkossa korjata näitä rakennuksiaan, mutta valitettavasti tätä rahaa on karsittu. Mutta kuntien lisäksi myös valtion vastuulla on paljon rakennuksia: meillä on varuskuntia, jotka kärsivät homeongelmista, meillä on poliisi-, oikeustaloja, valtion virastoja. Miten valtio aikoo itse huolehtia näistä omista rakennuksistaan ja niiden kunnosta?

16.16 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan samalla tavalla: omistajalla on vastuu siitä. Ja jos huomataan, että valtion omistamassa rakennuksessa on tällaisia kosteus- tai homeongelmia, niin samalla tavalla niihin pitää puuttua, ja meillä on tiedossa tietysti vuosien, jopa parin—kolmenkymmenen vuoden, ajalta tapauksia, että hyvin nopeasti on jouduttu etsimään tietyille joukolle terveitä tiloja. Se on aina ensimmäinen toimi, että haetaan ne terveet tilat, vaihtoehtoiset tilat, ja sitten lähdetään korjaus- ja peruskorjaus-, mahdollisesti jopa uudisrakentamistielle. Että aivan normaalit menettelyt.

16.16 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetissa oli 100 miljoonaa euroa muun muassa homekoulujen, -päiväkotien ja muitten julkisten rakennusten korjauksiin. Tällä on tietysti ensisijainen tarkoitus se, että saamme terveellisiä tiloja. Toinen merkitys on se, että samalla saamme myöskin työpaikkoja eri alueille.

Arvoisa asuntonministeri, kun syksyllä keskustelimme tästä samasta aiheesta ja kun annoitte esityksen terveyshaitta-avustusten poistosta, joka on nyt tapahtunut tämän vuoden alusta, te täällä sanoitte, että on olemassa hallituksella näitä terveyshaitta-avustuksia. Valiokunta yksimielisesti totesi, että tarvitaan tällainen avustusmuoto perheille, jotka ovat hyvin hankalassa tilanteessa näissä homeongelmissa.

16.17 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Todellakin korjausavustuksia edelleen yksityishenkilöille voidaan myöntää. Mutta mitä tulee näihin kouluihin ja julkisiin rakennuksiin, niin aivan totta, se on

Punkt i protokollet PR 12/2017 rd

kuntien vastuulla, jotka omistavat sen rakennuksen, pitää huoli, että siellä voi terveellisesti opiskella ja tehdä työtä. Ja kun ehdotetaan valtion tukea, niin ihmisten terveys ei odota sitä, saako valtiolta jonkun roposen tukea vai ei. On aivan turha odottaa, että valtio antaa pienen siivun homekoulun korjaukseen. Kunnan on ryhdyttävä töihin itse ja välittömästi. Näin toimimme esimerkiksi entisessä kotikunnassani Ruokolahdella: uusi koulu on valmisteilla. Esimerkiksi Helsingissä noin 50 koulua taitaa olla sisäilmaongelmaisista, ja ne edelleen odottavat sitä remonttia. Kuntien täytyy tarttua tähän ongelmaan itse eikä odottaa sitä, tuleeko valtiolta joskus pieni avustus.

Frågan slutbehandlad.